

Motion till riksdagen 2009/10:N453

av Peter Jonsson m.fl. (s)

Västsvenskt näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Västsverige som tillväxtregion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att investera i förstoring av arbetsmarknadsregionerna i Västsverige.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småföretagen i Västsverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energiomställning för att skapa nya gröna jobb i Västsverige.

¹ Yrkande 4 hänvisat till TU.

Fel! Okänt namn på

Jobbkrisen i Västsverige

I augusti redovisade Arbetsförmedlingen uppgiften att antalet människor i Västsverige som hittills under september är berörda av varsel uppgår till 462, varav 41 i Halland. Augustisiffrorna innebär för Västsveriges del att de var 400 fler än i augusti förra året. Totalt handlar det om 1 214 varsel i Västra Götalands län och 103 i Hallands län under augusti i år. Fortfarande dominerar varslen inom tillverkningsindustrin.

I augusti var det 7 258 öppet arbetslösa i Halland och 49 304 i Västra Götalands län. Jämfört med ifjol handlar det fortfarande om en fördubbling. Om man lägger till dem som uppbär aktivitetsersättning så handlar det om drygt 10 000 människor i Halland och över 70 000 i Västra Götalands län. Drygt 20 000 av dem är ungdomar om vi ser till Västsverige som helhet.

Jobbkrisen är ett faktum i Västsverige. Hela Sverige halkar efter. Jämfört med andra länder ökar arbetslösheten i Sverige snabbare och är nu högre än EU:s genomsnitt. För första gången på länge har Finland lägre arbetslöshet än Sverige. Ekonomin utvecklas sämre än i omvärlden.

Det blir allt tydligare att den borgerliga regeringen inte klarar av att bekämpa jobbkrisen i Västsverige. Det har inte blivit fler jobb med skattesänkningar på lånade pengar. Arbetslösheten stiger snabbare än i omvärlden.

Sätt jobben i Västsverige först

Västsverige har ett differentierat näringsliv som består av drygt 10 300 företag som sysselsätter nästan 270 000 anställda. Regionen är Sveriges industriella centrum och blandar på ett mycket dynamiskt sätt tung verkstadsindustri, medicinteknisk industri, läkemedelsindustri, IT-industri, textil- och konfektionsindustri, livsmedelsindustri, trä- och möbelindustri med jord- och skogsbruk och turism. Alla är branscher som kan vara en viktig del i skapandet av nya gröna jobb.

Ett flertal mycket kända universitet och högskolor finns inom regionen, som Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola och högskolorna i Borås, Skövde och Halmstad. Vid dessa högskolor finns både traditionella och unika utbildningar i en mängd områden. Ofta blandas flera områden till nya helheter. Kreativa näringar och miljöteknik kan leda till många nya gröna och kreativa exportsuccéer. Högskolorna och universiteten fungerar som en viktig motor och samarbetspartner för det västsvenska näringslivet.

Västsveriges positiva utveckling beror i hög grad på utvecklingskraften hos näringslivet som verkar i skarp konkurrens på den nationella och internationella marknaden. Specifikt för näringslivet i Västsverige är hög specialisering och starka nätverk inom nationellt betydelsefulla branscher.

Det är viktigt att stärka villkoren för både befintligt näringsliv och nyskapande och nyföretagande. Västsverige behöver ett näringsliv med utvecklingskraft, nyskapande och förmåga att ta fram nya produkter och tjänster som kan konkurrera på en global marknad. En högt utvecklad samverkan mellan

forskning, näringsliv och samhälle behövs för att stärka innovationer och kluster. Ett positivt klimat för entreprenörskap, nyföretagande och småföretagande är viktigt för att få fler företag och fler arbetstillfällen. Samtidigt måste en hållbar utveckling vara grunden för näringslivet, där resurshushållning, miljöteknik och miljöanpassning av produkter och tjänster står i förgrunden, såsom biomedicinsk utveckling. Framtidens nya jobb är gröna.

Den för Sverige så viktiga verkstadsindustrin har stor betydelse som industriell tillväxtmotor. Industriell produktion har stor potential att generera tillväxt, arbetstillfällen och lönsamhet. Verkstadsföretag står fortfarande för cirka hälften av Sveriges varuexport. Andra viktiga framgångsfaktorer är investeringar i forskning och utbildning, regionala utvecklingscentra och en ökad samverkan mellan högskolor, näringsliv, region och kommuner.

Fordonsindustrin i Västsverige är en motor för tillväxten i Sverige

Den internationella lågkonjunkturen som inleddes under hösten 2008 har drabbat svensk industri med full kraft. Antalet varslade har flerdubblats och besked om företagsnedläggelser och driftsinskränkningar kommer nu dagligen. Detta fortsatte under hela 2009 där SAAB ständigt har varit i blickljuset. Så svensk fordonsindustri, och i hög grad den som finns i Västsverige, är utsatt.

Västsverige är helt dominerande i landet när det gäller fordonsindustrin, med Göteborg, Trollhättan/Uddevalla och Skövde som centra. Huvudorterna har också starka kopplingar till högskolorna för forskning och utveckling inom fordonsindustrin.

Det tillverkas cirka 360 000 fordon per år i Sverige, mer än 85 procent av dessa går på export. Fordonsindustrin är vårt lands största exportnäring och står för cirka 15 procent av varuexporten. Fordonstillverkarna och deras underleverantörer har cirka 140 000 anställda, vilket motsvarar 20 procent av sysselsättningen inom tillverkningsindustrin.

Investera i fordonsforskning

Det som kännetecknar framgångarna är främst att fordonsindustrin arbetar med hela kedjan från forskning och utveckling till produktion. För Västsverige är det säkerheten och miljöarbetet som är de främsta konkurrensmedlen. För att vi ska kunna behålla och förstärka vår position krävs det fortsatta investeringar i forskning och utvecklingsarbete.

Fordonsindustrin investerar mer än tio miljarder kronor per år på forskning och utveckling i Sverige, vilket är en stor del av industrins totala forsknings- och utvecklingskostnader. Sverige är världsledande inom ett antal forskningsområden: säkerhet, drivlineteknik och telematik. Därmed spelar fordonsindustrin, genom sin storlek, sitt gedigna kunnande och den komplexa kedjan av

Fel! Okänt namn på

produktutveckling, underleverantörer och slutleverantörer en central roll för Sveriges tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft.

Fordonsindustrin går igenom ett avgörande teknikskifte, pådrivet av allt högre miljö- och säkerhetskrav på fordonen. Omställningen till ett hållbart samhälle kommer att pågå länge och kräva stora insatser av forskning, utveckling och uthålliga investeringar. Samtidigt präglas fordonsindustrin av hård konkurrens, till stor del utanför Sveriges gränser. Det faktum att andra etablerade fordonsnationer, exempelvis Tyskland, Frankrike, Japan och USA, investerar stora offentliga resurser på att uppmuntra teknikutveckling och konkurrenskraft ställer krav på att även den svenska regeringen agerar. Något den ännu inte har gjort.

Värdefulla forskningsmiljöer riskerar att slås sönder och risken är stor att Sverige tappar mark. Fordonsforskningsprogrammen är ett bra sätt att fördela forskningsresurser till universitet, högskolor och forskningsinstitut och att därmed få med industrin som en betydelsefull finansör.

Huvudorterna för fordonsindustrin har starka kopplingar till högskolorna, för att säkerställa forskning och utveckling inom näringen. Det innebär att man i regionen arbetar med hela kedjan av fordonstillverkningen, från forskning och utveckling till den konkreta produktionen.

Det krävs en fortsatt investering i forskning och utvecklingsarbete; det är därigenom som regionen har sina främsta konkurrensfördelar. Samarbetet med högskolorna måste förstärkas och utvecklas ytterligare. Satsningen på Produktion i Väst, som är ett samarbete mellan högskolorna i Göteborg, Jönköping, Skövde och Trollhättan/Uddevalla, är ett bra initiativ som tagits för att kraftsamla kring utvecklingen av industriell produktion.

För att stärka konkurrenskraften och utvecklingsarbetet inom industri och andra näringslivsgrenar behövs en fortsatt ambition att bygga upp regionala utvecklingscentra. Det finns idag flera framgångsrika centra där företag, högskolor, region och kommuner arbetar tillsammans för att skapa förutsättningar för företags- och produktutveckling. Innovatum i Trollhättan och Lindholmen i Göteborg är exempel som har och har haft en stor betydelse för utvecklingsarbetet inom fordonsindustrin. Genom att verka i utvecklingscentra ges det lokala och regionala näringslivet större förutsättningar till samarbete och produktutveckling.

Investera i klimatsmarta fordon

Miljöarbetet är en viktig del i utvecklingen inom fordonsindustrin. Regionen behöver samla kunskaper och erfarenheter för att utveckla alternativa miljövänliga bränslen och annan miljöteknik. Det är angeläget att man inom regionen kan skapa ett nationellt centrum för att utveckla alternativa miljövänliga bränslen och annan miljövänlig teknik.

Miljöteknikutvecklingen inom fordonsindustrin i Västsverige skapar både arbeten och tillväxt i samhället, men den behöver bli ännu bättre. Endast 10 procent av nybilsförsäljningen utgörs av miljöfordon. Det är därför angeläget att man stöttar fordonsindustrin i Västsverige från nationell sida. Västsverige

behöver ges möjligheter att, ur ett nationellt perspektiv, samla kunskaper och erfarenheter för att utveckla alternativa miljövänliga bränslen och annan miljövänlig teknik.

Investera i de anställdas kompetens

De anställda inom fordonsindustrin och hos de många underleverantörerna har en stor och bred kompetens, som är oerhört viktig att bibehålla och utveckla för framtiden. Därför bör man inte låta människor gå ut i arbetslöshet utan istället genom arbetsmarknadspolitik erbjuda stöd till fortsatt anställning och kompetensutbildning. Det är ett samhälleligt åtagande att utveckla industrin så att den står stark även efter innevarande lågkonjunktur.

Vi socialdemokrater i Västsverige kräver att staten i samarbete med de fackliga organisationerna och företagen arbetar med effektiva jobbskapande åtgärder.

Sätt jobben först – investera i förstoring av arbetsmarknadsregionerna i Västsverige.

Vid sidan av offentlig service är tillgången till väl fungerande kommunikationer en grundläggande förutsättning för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.

Den gröna omställningen av Sverige skapar möjligheter. Investeringar i vägar, järnvägar, välfungerande kollektivtrafik och IT-infrastruktur behövs i detta arbete. Tillgång till bredband och andra telekommunikationer blir en allt viktigare förutsättning för att företag och arbetstillfällen ska kunna finnas även utanför stora befolkningscentra.

En infrastruktur med hög kvalitet vad gäller hastighet och kapacitet bör byggas upp i Västsverige för att ge förutsättningar att utnyttja IT som drivkraft för regional utveckling och konkurrenskraft. Nya kreativa näringar är direkt beroende av en väl utbyggd IT-infrastruktur.

Genom att investera i infrastrukturen och kommunikationerna så att kundunderlag och arbetsmarknad vidgas i en så kallad regionförstoring öppnas också nya möjligheter för människor i mindre orter. I Västsverige finns en stor potential för grön regionförstoring framför allt genom en utbyggnad av järnvägssystemet.

Genom att bygga ut kommunikationer skapas också förutsättningar för landsbygden i regionen att utvecklas och leva vidare genom ökade möjligheter till pendling till tätorterna. På så vis stärks tillväxten i hela regionen. Vidgade arbetsmarknader gör det också lättare för arbetsgivare att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens, vilket ökar regionens konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Investera i Produktion i Väst – för framtidens jobb

Våren 2004 skapades Sveriges mest kraftfulla forsknings-, utvecklings- och utbildningsplattform för industriell produktion. Nätverket kallas Produktion i

Fel! Okänt namn på

Väst och är ett nära samarbete mellan Chalmers tekniska högskola, Ingenjörshögskolan i Jönköping, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

Syftet med Produktion i Väst är att åstadkomma en omfattande och långsiktig utveckling av forskning, utbildning och innovation inom det produktions tekniska området. Högt utvecklade produktioner skapar möjlighet för tjänsteproduktion för grön omställning, innovationer och nya kreativa branscher.

Genom samordning och profilering av forsknings- och utbildningsverksamheterna mellan de samarbetande högskolorna, kan de samlade resurserna användas betydligt effektivare. Befintliga band mellan industri och akademi stärks ytterligare och samarbetet spänner över hela västra Sverige.

Produktion i Väst kommer även att realisera Vinnovas sedan länge uttalade önskemål om forskningsinsatser, kompetensutveckling, kunskaps spridning och samverkan vid större och medelstora högskolor, institut och lokala utvecklingscentra. Insatserna krävs för att skapa internationell konkurrenskraft hos våra små och medelstora företag. Industriell produktion har stor potential att generera tillväxt, arbetstillfällen och lönsamhet. Trots de senaste årens stora satsningar på telekom, IT, läkemedel, medicinsk teknik och bioteknik står våra verkstadsföretag fortfarande för cirka hälften av Sveriges varuexport. Dessutom krävs en omfattande produktions teknisk utveckling om exempelvis landvinningarna inom materialtekniken ska lämna laboratoriestadiet och kunna kommersialiseras.

Vår vision är att Produktion i Väst ska stärka konkurrenskraft, tillväxt och kunskapsutveckling i Västsverige genom samarbete mellan industri och akademi. Honnörsorden är profilering och samverkan. Ingen högskola kan vara bäst på alla de delområden som produktionsområdet omfattar. Genom specialisering och samverkan kan Produktion i Väst snabbt bli det ledande produktions forskningsklostret i Sverige och ha konkurrenskraft som sträcker sig utanför landets gränser.

Nätverket Produktion i Väst är en stark samling och koordinering av forsknings- och utbildningsresurser inom produktionsområdet som genomförs i Sverige. Kraftsamlingen och profileringen har genomförts på högskolornas eget initiativ och inom ramen för befintliga resurser. För att stärka ett fortsatt bra arbete krävs det nu en aktiv medverkan och stöd från olika industriforskningsinstitut och från regeringen. Det är angeläget att dessa framgångsrika projekt kan fortleva.

Små företag ger framtidens gröna jobb i Västsverige

Det är oroande att den nuvarande regeringen inte vill satsa på näringslivet och småföretagandet. Regeringen Reinfeldt har höjt arbetsgivaravgifterna för småföretagarna och företagarna känner att regelbördan har ökat.

Framtidens jobb kommer i hög grad att skapas av nya och växande företag, ofta i helt nya branscher. Grön teknik och kreativa branscher är bara två exempel på verksamhet högt på förädlingskedjan som kan bli nästa svenska exportsuccé.

Fel! Okänt namn på

Men för att realisera livsdrömmar krävs medel. Därför måste tillgången på riskkapital förbättras och exporten främjas. För att Sverige ska kunna stanna i toppen måste företagen få ökade förutsättningar för att växa och för att kunna anställa fler människor. Med ett gynnsamt företagsklimat finns också möjligheterna att starta fler företag.

Forskning och utveckling riktade till de små och medelstora företagen behöver stärkas. Vi vill att småföretagare i så stor utsträckning som möjligt ska omfattas av samma trygghet som anställda vid exempelvis sjukdom och föräldraskap. Det ska finnas rättvisa och rimliga förutsättningar för att starta och driva företag. Vi vill skapa ett företagsklimat som är pålitligt i såväl hög- som lågkonjunktur.

Investeringar i företagskuvöser och teknologiparker måste göras för att utveckla och underlätta start och tillväxt av kunskapsbaserade företag. Innovatum i Trollhättan och Lindholmen i Göteborg har haft stor betydelse för utvecklingsarbetet inom fordonsindustrin. Även exempelvis Gothia Science Park i Skövde erbjuder tillsammans med högskolan en kreativ miljö för utveckling för lokala företagare. Regeringen bör därför prioritera det statliga stödet till investeringar till företagskuvöser och teknologiparker.

Energiomställning skapar nya gröna jobb i Västsverige

Energieffektivitet, grön elproduktion och teknikutveckling gör Sverige rikare och grönare. Den gröna omställningen innebär också stora utvecklingsmöjligheter för Västsverige. Övergången till förnybara lösningar rymmer en enorm potential – i tillväxt, arbetstillfällen och ett hållbart samhälle. Sverige har alla möjligheter att bli världsledande på innovativ grön teknik. Satsningar på miljön och en fortsatt hög konkurrenskraft ger ekonomisk tillväxt. Hållbar utveckling är en drivkraft för förnyelse, tillväxt och sysselsättning.

Visionen är att den svenska energiförsörjningen ska baseras på förnybar energi. Investeringar i förnybar energi kommer att vara en stor möjlighet för västsvenska företag att ge nya jobb och nya intäkter. Regeringens passiva politik exporterar ansvaret för klimatförändringarna utomlands. Med detta följer att man kanske missar nästa svenska exportsuccé.

Kärnkraftsberoendet ska brytas med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt den kan ersättas med förnybar energi och energieffektivisering. För Västsveriges del betyder det stora möjligheter med utbyggd vindkraft och ökad energieffektivitet i bostäder och lokaler.

En ökad tillgång av förnybar energi för vår elproduktion, vår uppvärmning och våra transporter är en förutsättning för ett hållbart samhälle.

Produktionen av förnybar energi är också en av Västsveriges styrkor. För att ytterligare stärka de förnybara energislagens konkurrenskraft måste investeringarna i vindkraft och biobränslen i olika former öka. Vi vill även att en allt större del av vår energi ska komma från det svenska jord- och skogsbruket. Det skulle ge Västsveriges gles- och landsbygdsområden stora tillväxtpotentialer.

Fel! Okänt namn på

En intressant satsning som redan genomförs i området är de anläggningar som finns i Dalsland och Värmland. Bönder i Dalsland har i vissa fall egna småskaliga rötgasanläggningar för produktion av biogas. I Dalsland har dessa gått ihop med varandra om gemensam infrastruktur för distribution av biogasen. Ett internationellt uppmärksammat projekt är Biogas Brålanda. I Vänersborgs och Melleruds kommuner är planerna klara för att bilda ett bolag för att bygga ett gasledningsnät mellan Mellerud och Trestads center i Vänersborgs kommun. Gasen produceras lokalt av gödsel på gårdarna. Ledningen gör det möjligt att transportera gasen från gårdarna och nå tankställena och därmed även bilägarna. Det ger också förutsättningar för att det ska bli tankställen i Brålanda, Mellerud och Trestad Center. Sedan tidigare finns det ett tankställe för biogas i Vänersborg och Trollhättan.

Även vindkraften är en viktig del av framtidens energiförsörjning. Den västsvenska geografin passar utmärkt för att intensifiera arbetet med att bygga ut vindkraften. Det är också fundamentalt viktigt att stärka den kommunala planeringen för vindkraft och också underlätta tillståndsprövningen. Exempelvis så har Halland utmärkta förutsättningar för att bygga havsbaserad vindkraft. Tyvärr har det visat sig att den idag förda politiken förhindrar ytterligare utbyggnad. Exempelvis var det tänkt att 30 vindkraftverk skulle byggas utanför Skrea strand i Halland.

Gröna jobb med grön teknik

Framtidens näringar är starkt knutna till det gröna folkhemmet. Den ekologiskt hållbara utvecklingen blir bara verklighet om investeringarna görs på miljöteknik och ekologisk produktion.

Globaliseringen och den skärpta internationella konkurrensen innebär stora utmaningar för svensk industri och tjänsteproduktion. För att möta konkurrensen är det nödvändigt att svensk industri och tjänsteproduktion får goda förutsättningar. Det krävs om man vill ligga i frontlinjen när det gäller teknik- och produktutveckling. Det är områden där vi kan förutse att marknaderna och exportmöjligheterna växer och kommer att fortsätta växa i framtiden. Miljöteknik är ett sådant strategiskt område.

Sverige är ett av världens främsta länder när det gäller miljöteknik, och en stor del av utvecklingen sker i Västsverige. Det räcker dock inte. Sverige måste bli världsledande, inget annat duger. Den svenska miljöteknikexporten växer med 8 procent per år. De svenska företagen inom miljöteknik finns framför allt inom infrastruktur, och de svenska företagen är exportaggressiva och vana att arbeta på utländska marknader. Exporten av tekniska lösningar och produkter inom miljöområdet skulle dock kunna vara ännu större. Detta gäller även den expansiva tjänstesektorn.

Det nationella miljöteknikråd, Swedish Environmental Technology Council (Swentec), som den socialdemokratiska regeringen beslutade att inrätta analyserar bland annat marknaderna och ska vara en motor för satsningar på miljöteknik. Centrumet finns vid Chalmers i Göteborg. Där finns närhet till tillämpad forskning i miljö och teknik, kunskap om företagsut-

Fel! Okänt namn på

veckling samt internationella relationer. I Göteborg fungerar redan idag Miljöbron som en brygga mellan studenter och näringsliv. Ekocentrum som är beläget vid Chalmers är också en nationell knutpunkt, bland annat vad gäller utbildning av små och medelstora företag inom miljö och hållbar utveckling. Vi anser att det är viktigt att forskning och produktutveckling inom miljöteknik fortsätter att stödjas och att potentialen för ökad export tas till vara. Det är därför viktigt att Swentec i Göteborg under de kommande åren ges förutsättningar att fortsätta sin verksamhet.

Stockholm den 5 oktober 2009

Peter Jonsson (s)

Hans Hoff (s)

Jan-Olof Larsson (s)

Patrik Björck (s)

Hans Olsson (s)

Lars Johansson (s)